

je čista ljubav ono što žrtvi daje smisao i pravo mjesto u svećeničkom životu.

U desetom dijelu *Svećenik pred smrću* ističe važnost istinskoga susreta sa smrću jer kako je suočavanje s vlastitom krhkošću put k jakosti, tako je i suočavanje sa smrću neizbježan put k uskrsnuću i životu. Autor govori o dvije vrste smrti, o društvenoj i osobnoj smrti u svećeničkom životu. Važna je svijest o onom što umire, s čime se treba znati oprostiti, ali i onom što ne umire i nad čim je potrebno bdjeti. Autentična svećenička služba je zacjeljivati pukotine smrti vedrinom neba koja dolazi po sakramentima, molitvi i djelima ljubavi. Suočiti se sa smrti i zacjeljivati posljedice smrti može činiti samo onaj koji je duboko zahvaćen snagom Onoga koji je pobijedio smrt.

Zadnji dio nosi naziv *Svećenik na putu*. Put svećenika put je k svetomu i on je specifičan jer je Božje, a ne tek ljudsko djelo. Putovanje je po autoru vjerovatno najvjernija slika života. Autor piše i o specifičnom obliku putovanja, a to je put u unutrašnjost vlastite duše, jer smo mi sami sebi prva nepoznata zemlja. Također piše o milosnim putovima, koje čovjek doživljava na hodočašćima, u prirodi, u šutnji, u sjećanjima. Isusov život je obilježen putom. Tako je i svećeniku mjesto na putu koji se otkriva putujući. Na kraju svakoga puta, ali i na njegovu početku stoji rastanak. Rastanci su trenutci velikih želja, pa se stoga i autor na kraju knjige oprašta s trima velikim željama: skrbiti, pjevati i blagoslivljati. Iz svojega iskustva kaže da su najbolji svećenici ljudi koji skrbe za sebe i sve oko sebe, ljudi brižne ljubavi. Svećenik je pozvan pjevati s čitavim stvorenjem hvalu Onomu koji ga pozva, a kako se Isus oprašta od učenika velikosvećeničkom molitvom, tako autor ovu knjigu završava blagoslovom don Tonina Bella, biskupa i skorašnjega blaženika koji je izrekao na kraju svojega života.

Hrvoje Mandić

Odilon Gbènoukpo Singbo, *Evandeoske mrvice za unutaraju ekologiju*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost, Hrvatsko katoličko sveučilište, 2020, 280 str.

Autor knjige *Evandeoske mrvice za unutaraju ekologiju* je vlč. Odilon Gbènoukpo Singbo, trenutačno na službi u Zagrebačkoj nadbiskupiji, rođen u selu Hondji u afričkoj državi Benin. Doktorirao je 2019. godine iz područja moralne teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Godine 2016. imenovan je prvim kapelanom Hrvatskoga katoličkoga sveučilišta te tu službu i sada obavlja.

Vlč. Singbo odlikuje se kao autor meditativne kršćanske literature, među koje spada uspješna knjiga korizmenih razmatranja *Oluja će proći* (2012.). Knjiga *Evandeoske mrvice za unutaraju ekologiju* također je meditativne naravi. Sastoji se od niza kratkih "mrvica", pričica koje govore o raznim životno važnim temama. Mogli bismo ih usporediti s prisposodobom iz Svetoga pisma o zrnju gorušičinu, koje, iako najmanje od svega sjemenja, razvije se u stablo na koje dolaze ptice nebeske i gnijezde mu se po granama. Tako i Singbove *Evandeoske mrvice* za onoga tko ih bude čitao, premda svojim sadržajem kratke i malene, mogu uroditi velikim plodovima ljubavi, razumijevanja, vjere, nade, uspostavljanja razrušenih odnosa, mira, zahvalnosti i mnogih drugih. Naslovi "mrvica" poput *Jesi li slobodan?*, *Svima od srca hvala!*, *A kada će doći sreća?*, *Koncert života* ili *Mudrost dikobrazā* mogu biti poticajni primjeri za izgradnju vlastite osobnosti. Ti tekstovi namijenjeni su ljudima različitih poziva i staleža, dobi i uzrasta, vjere i nacije. Zdravorazumska ljudska mudrost i pouka ima odjeka svakom čovjeku, u svakom koji je razborit i istinoljubiv. Upravo jednostavnost, razumljivost i lakoća izražaja kojim obiluju tekstovi ove knji-

ge otvaraju mogućnost pristupa širemu sloju čitatelja.

Kao rođeni Afrikanac vlč. Singbo ucijepio je u pojedine svoje tekstove i dio tamošnjega ambijenta i kulture, obogativši ih afričkim mudrosnim biserima. Zanimljivo je promatrati kako svi narodi, uz svoje vlastite kulture iznjedre i narodnu mudrost kao rezultat raznih životnih okolnosti i uvjeta, koji su često u zemljama Trećega svijeta svedeni na ljudski minimum. Kako u takvim okolnostima zadržati zahvalnost i radost života? Kako u posvemašnjoj neimaštini ostati otvorena i darežljiva srca, ne gledajući sebe, nego čovjeka pored sebe? Odakle čovjek pronalazi ljubav, snagu, inspiraciju i motiv da u vlastitoj bijedi ide u susret drugomu, da ga dariva, gostoljubivo prima?

Mnogo toga se može, kako nam i piše vlč. Singbo, naučiti od siromašnih ljudi. Ali mnogo ispravnije pitanje bilo bi: Tko je siromašan čovjek? Sigurno ne samo onaj koji oskudijeva materijalnim dobrima. Stoga, možemo reći da su ovi tekstovi uistinu pisani afričkim stilom, jer da bi nešto bilo velikodušno, ne treba biti golemo, da bi nešto bilo bogato, ne treba obilovati, da bi nešto bilo vrijedno, ne treba biti raskošno. I kao što sam

autor kaže: “Mrvice oživljuju, oživotvoruju, uzdižu i vraćaju nadu tamo gdje sve djeluje izgubljeno. Paradoks našega vremena nalazi se u tome što jedva uspijevamo prepoznati ljepotu mrvica u našim životima. Ovdje mrvice predstavljaju iskustvo i poziv na zadovoljni život s malenim, na ljepotu i dubinu jednostavnih susreta, na ljekovitu dimenziju malenih i dobro izgovorenih riječi onome u potrebi, na utješnu dimenziju jedne podijeljene kave s drugima i slično. Gotovo da čeznemo za svjetovnim obiljem, što većim, što boljim. Na kraju se punimo nezadovoljstvom i gorčinom, jer što više čeznemo za njim, to više vidimo da je istinska sreća u malenim stvarima, u mrvicama. Evandeoske mrvice ne idu za kulturom minimalizma, mediokriteta i lijenosti, već su poziv da u svakodnevnim i neznatnim događajima ne previdimo ono bitno: sebe, Boga i drugoga.”

Evandeoske mrvice žele čovjeka današnjice, koji živi u svijetu prebrzoga životnoga ritma i materijalističkoga poklonstva pozvati da ne trči nepromišljeno, da se ne brine tjeskobno, da stane malo i pogleda drugoga do sebe. Jer bogatstvo je u mrvicama.

Luka Klarica